

RE-CITY

PLATAFORMA INTERNACIONAL
PER A LA SOSTENIBILITAT SOCIAL

01/20

RELATORIES "PER UN FUTUR INTERCULTURAL"

"LES POLÍTIQUES MIGRATORIES: REPTES, OBJECTIUS I INSTRUMENTS"

SESSIÓ AMB **NANDO SIGONA.**

Les polítiques d'immigració: reptes, objectius i instruments

Ponent convidat: Nando Sigona, cap de Migració Internacional i Desplaçament Forçat, Universitat de Birmingham

---

CONTINGUTS

Síntesi	4
Introducció i context.....	5
La reflexió de pertinença i les respostes polítiques a la diversitat: la crisi de les narratives a nivell europeu	6
Primer cas d'estudi: Navegant el Mediterrani en temps de "crisi"	7
Segon cas d'estudi: El Brèxit i la mobilitat dins de la Unió Europea	10
La governança de les nostres societats: el model intercultural com a resposta?	14
Reajustament geopolític de la governança: el nivell de competència i les ciutats com a actors polítics nous	17
El nivell de competència i la rendició de comptes: les ciutats globals com a actors polítics nous	18
Propostes per a la implementació de la perspectiva intercultural	20
Conclusions	24
Referències	25

Aquesta document consisteix en una síntesi del debat realitzat amb el professor Sigona en el cicle de conferències "Per un futur intercultural" del projecte Re-City, que va consistir en una conferència pública, un seminari amb participants del món acadèmic de Catalunya i un dinar que reunia personalitats diverses del món econòmic, social, polític i empresarial de Catalunya.

El conjunt d'activitats es van celebrar a Barcelona, al Palau Macaya, l'octubre de 2019. L'ordre del contingut és temàtic i no representa l'ordre en el qual va ser expressat pel professor Sigona. Re-City és un projecte desenvolupat per la Fundació Catalunya Europa en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya, L'Àrea Metropolitana de Barcelona, l'Ajuntament de Barcelona, "la Caixa" i el Club de Roma. "Per un futur intercultural" és el tercer repte del projecte Re-City que s'inicia després d'haver tractat els reptes "Combatre les desigualtats" i "Fem front al canvi climàtic".

Biografia

El professor Nando Sigona és un reconegut científic social, amb un gran coneixement i bagatge en matèries de política, sociologia i antropologia social. El 2013 va començar a treballar a la Universitat de Birmingham, on actualment és el cap de Migració Internacional i Desplaçament Forçat del Departament de Política Social, Sociologia i Criminologia i el sotsdirector de l'Institute for Research into Superdiversity. També és el cap de Recerca al The UK in a Changing Europe, una iniciativa destinada a promoure una investigació rigorosa, independent i de gran qualitat sobre la relació entre el Regne Unit i la Unió Europea. A més, també és investigador associat al Refugee Studies Centre de la Universitat d'Oxford, on estudia les causes i els efectes de la migració forçada.

Va estudiar el Grau de Ciències Polítiques a la Universitat de Nàpols l'Oriental i va continuar amb un Doctorat en Sociologia de la migració i el desplaçament a la Universitat d'Oxford Brookes. Els seus interessos al llarg d'aquest temps han estat les polítiques adreçades al poble gitano i les discriminacions que pateixen a Europa, alhora que també ha explorat l'impacte de la globalització, la migració i els drets humans a països afectats per moviments poblacionals significatius. Específicament, ha estat investigant en profunditat sobre les famílies mixtes a la Unió Europea (UE), la UE i la crisi de refugiats, les persones migrants no documentades, etc.

Com a professor ha impartit "Sociologia de la diversitat", "Migració" i "Migració forçada" a alumnes de grau i postgrau a la Universitat d'Oxford Brookes i a la City University London. Més endavant, també ha impartit classes en el Màster d'Estudis Migratoris a la Universitat d'Oxford. El 2012 se li va reconèixer les seves grans contribucions quan va ser guardonat amb el Premi d'Excel·lència Docent de la Universitat d'Oxford.

És autor i editor d'una setantena de publicacions acadèmiques. Els seus darrers llibres són: *Undocumented Migration* (Polity, 2019), *Unravelling the EU's "migration crisis"* (Policy Press, 2017) i *Within and beyond citizenship* (Routledge, 2017). *Undocumented migration* proveeix una mirada comprensiva i comparativa sobre com opera el fenomen de la migració no documentada, especialment a Europa i als Estats Units, oferint una anàlisi crítica sobre una població amagada i una realitat sovint tergiversada. I *Unravelling Europe's "migration crisis"* ofereix un marc conceptual per entendre les dinàmiques que configuren els nivells recents de

migració sense precedents al Mediterrani, a través de les vivències reals de cinc-centes persones. És també un dels membres fundadors de la revista *Migration studies* de la Premsa de la Universitat d'Oxford, i també l'editor en cap de la sèrie de llibres "Global migration and social change" de la Premsa de la Universitat de Bristol.

Les polítiques d'immigració: reptes, objectius i instruments

Ponent convidat: Nando Sigona, cap de Migració Internacional i Desplaçament Forçat, Universitat de Birmingham

---

Síntesi

El cicle "Per un futur intercultural" va estrenar-se amb la conferència "Les polítiques d'immigració: reptes, objectius i instruments" a càrrec de **Nando Sigona**, professor de la Universitat de Birmingham. Expert en polítiques migratòries, va començar i conduir tota la sessió entorn el concepte d'integració, amb l'objectiu de poder exposar com la definim. Si parlar de com seria una societat integrada pot ser utòpic, el que ens hem de preguntar és què volem ser com a societat. És a dir, a qui es permet ser, o no, membre d'aquesta societat?

A través de l'anomenada "crisi dels refugiats" de 2015, i el cas del Brèxit el 2016, Sigona va exposar com el projecte europeu s'havia erigit entorn la idea d'una "comunitat imaginada", en aquest cas l'europea, la realitat de la qual era i és molt més complexa que la que s'assumeix entre la societat. Això va portar a una crisi de les narratives utilitzades a nivell institucional, per donar resposta a aquests dos grans reptes. Alhora, va posar de relleu la importància de reflexionar sobre el sentiment de pertinença i la noció construïda del "nosaltres" en relació amb "ells".

Les respostes polítiques que s'han donat a Europa, davant d'un context de diversitat, han estat ineficaces, i per això es fa necessari repensar i replantejar la governança de les nostres societats actuals, des d'una mirada interior i a llarg termini. En aquest sentit, Nando Sigona va subratllar que l'objectiu principal havia de ser la consecució d'una veritable integració i cohesió d'aquest "nosaltres", fet que passava per una transició del model multiculturalista a l'interculturalista. És a dir, la visió segons la qual la construcció i deconstrucció de la societat és un procés dinàmic i relacional, basat en l'intercanvi i el diàleg social entre aquelles persones que ja hi són i aquelles que venen de nou, i no en una assimilació forçada de "l'altre".

Paral·lelament, Sigona també va discernir quin és el nivell geopolític més correcte des d'on poder prendre les decisions més encertades, i en conseqüència poder obtenir una rendició de comptes més eficaç. En matèria de polítiques migratòries, Sigona va apuntar que cal reorientar l'espai polític seguint la lògica de “pensar globalment però actuar localment”. Generar una alternativa de relació i coordinació institucional que es trobi molt més propera a la ciutadania, i des de la qual sigui molt més fàcil proposar, implementar, gestionar i, en darrer terme, avaluar i rendir comptes. Les ciutats, en tant que receptores d'aquesta diversitat creixent, s'erigeixen com els nous actors polítics. Aquest fet implica que internament han d'adquirir més competències en el dia a dia de la gestió de la diversitat, i externament han de ser capaces de trobar xarxes de comunicació i treball a partir de les quals aprendre, coordinar-se i ajudar-se. Garantir l'èxit de les polítiques públiques que s'implementin passa, al seu torn, per traçar solucions i indicadors que millorin la vida de la ciutadania, tant de la que ja és present com de la que ve de nou.

Introducció i context

L'objectiu principal d'aquesta sessió era donar el tret de sortida a un debat, el de la interculturalitat, que al nostre país i especialment a la ciutat de Barcelona ja fa anys que va entrar a l'agenda política. De fet, enguany se celebren deu anys de l'impuls, per part de l'Ajuntament de Barcelona, del *Pla Barcelona interculturalitat*¹, document que ha servit de guia per traçar, al llarg d'aquests anys, diferents plans de treball i d'actuació concrets. Un context, el de llavors i el d'ara, marcat profundament per una transformació de la població que, com a resultat de la globalització dels fluxos migratoris a partir dels darrers anys del segle passat, ha esdevingut diversa en orígens i perfils socials. La nova realitat, complexa i plural, plantejava nous reptes per a la convivència i la cohesió social, però també noves oportunitats.

Més enllà de la gestió del fet migratori i de la necessitat d'aprofundir en polítiques d'acollida, s'erigeix la urgència d'un debat molt més estructural entorn la governança de les nostres societats, cada cop més diverses. Actualment hi ha diferents models d'integració: l'assimilacionisme, el multiculturalisme i l'interculturalisme, que tracen diferents maneres de promoure i mesurar la inclusió de la població nouvinguda. A diferència dels dos primers, la novetat de l'interculturalisme és que parteix de la premissa que per assolir l'equilibri entre el

¹ *Pla Barcelona interculturalitat*. (n.d.). [PDF] Barcelona: Ajuntament de Barcelona, p. 3-5-6. Accessible a: https://ajuntament.barcelona.cat/dretdiversitat/sites/default/files/Pla%20BCN%20Interculturalitat_cat.pdf [Recuperat el 20 de novembre de 2019].

respecte i el reconeixement de la diversitat i els elements comuns i compartits que garanteixen la cohesió, és imprescindible posar l'atenció sobre les relacions entre la ciutadania. I d'aquí se'n deriven tres principis fonamentals. El primer, que cal promoure i garantir un context de respecte a uns valors fonamentals i democràtics i de promoció de la igualtat real. El segon, que cal reconèixer, valorar i respectar la diversitat des d'un sentit ampli, però alhora aprofitar les oportunitats vinculades no només a l'enriquiment cultural, sinó també en els àmbits econòmic i social. I el tercer, que cal fomentar la interacció entre la ciutadania, posant en valors els aspectes comuns i compartits entre la mateixa en tots els espais de la quotidianitat.

La realitat global, europea i nacional evidencia una societat poc cohesionada i espantada, juntament amb un escenari polític centrat en polítiques migratòries enfocades al control de fluxos. Per això, ara més que mai cal parlar sobre quins reptes afrontem, quins objectius volem assolir com a societat i quins són els instruments que ens permetrien traçar i implementar polítiques públiques realment efectives.

La reflexió de pertinença i les respostes polítiques a la diversitat: la crisi de les narratives a nivell europeu

Nando Sigona va conduir tota la seva sessió al voltant del concepte d'integració, amb l'objectiu de poder respondre a la qüestió de com la definim. Si parlar de com seria una societat integrada pot ser utòpic, el que ens hem de preguntar és què volem ser com a societat. És a dir, a qui es permet ser, o no, membre d'aquesta societat?

En aquest sentit, els criteris que s'utilitzen per definir i diferenciar entre aquelles persones que es desplacen, bé per motius econòmics o bé per altres més polítics com poden ser les guerres, tenen enormes implicacions en els tipus d'obligacions morals i legals que els estats d'acollida i les seves societats senten cap a aquests. De fet, s'argumenta que l'excessiva proliferació de categories burocràtiques, com a resultat dels patrons canviants en una era de globalització, ha resultat en una precarització global dels drets d'aquells en busca de protecció o un futur millor. Al mateix temps, també ha posat de relleu la reflexió sobre el sentiment de pertinença (*the politics of belonging*), és a dir, la ideologia del "nosaltres" en relació amb "ells".

Per tal d'explicar què significa aquest sentiment de pertinença, l'autor ens va introduir una idea superior i més abstracta, que és la de "comunitat imaginada". A través dels exemples de la crisi de refugiats de 2014 i del Brèxit des de 2016, Sigona va argumentar que s'evidencia una societat

europea que estava molt poc cohesionada i molt espantada. La distància cultural en les tradicions, els valors i les interpretacions sobre què és el territori on vivim, es van fer més latents que mai entre la ciutadania. En el fons, això significava que el projecte europeu s'havia erigit entorn la idea d'una comunitat imaginada, en aquest cas europea, la realitat de la qual era, i és, molt més complexa que la que es percebia i s'assumia socialment. En primer lloc, perquè la societat no era ni és homogènia, sinó estratificada i desigual. I, en segon lloc, perquè la idea de societat no era ni és unívoca, sinó que es tracta d'un procés incomplet, que pot construir-se però també desfer-se. Per tant, els estats, les ciutats, les comunitats o els grups ètnics no existeixen en realitat, sinó que són el producte de la interacció d'un nombre d'actors amb agendes, prioritats i tradicions diferents i alhora canviant.

Primer cas d'estudi: Navegant el Mediterrani en temps de "crisi"

Entre l'any 2015 i 2016, Nando Sigona en col·laboració amb altres investigadors van iniciar un projecte anomenat "Mediterranean Migration" (MEDMIG), liderat pel Centre for Trust, Peace and Social Relations (CTPSR) de la Universitat de Coventry. L'objectiu era omplir un forat de coneixement del moment àlgid de la crisi migratòria, a partir de proveir estudis a gran escala, sistemàtics i comparatius sobre els antecedents, les experiències, les rutes i les aspiracions de les persones refugiades i migrants. Sota el títol "*Destinació Europa? Entendre les dinàmiques i els eixos conductors de la migració mediterrània del 2015*"², els investigadors van entrevistar cinc-centes persones (dones, homes i menors) que havien creuat el Mediterrani per vies més centrals, des de Líbia fins a Itàlia o Malta, o per la ruta oriental, des de Turquia fins a Grècia, així com cent autoritats locals, nacionals i internacionals, i altres actors no estatals.

El resultat principal que van extreure va ser que un procés migratori com el que s'estava vivint va esdevenir en una crisi perquè es va produir una disjuntiva entre les raons i les motivacions de les persones que arribaven al territori europeu i les assumpcions que recolzaven les respostes polítiques de la UE. Aquestes últimes es van trobar fortament influenciades per opcions polítiques contràries a aquesta diversitat, com és el cas d'Itàlia o Hongria. Apellen als sentiments de pertinença a aquesta comunitat imaginària unida que era Europa, i per tant el rebuig de tot aquell qui el pogués posar en risc, declarant que les persones arribaven només cercant polítiques favorables a l'ocupació, el benestar, l'educació o l'habitatge. Si més no, les

² Crawley, H.; Düvell, F.; Jones, K.; McMahon, S.; Sigona, N. (2016, novembre). Destination Europe? Understanding the dynamics and drivers of Mediterranean migration in 2015. *MEDMIG Final Report*. Recuperat el 15 de juliol de 2019 de www.medmig.info/research-brief-destination-Europe.pdf

entrevistes van evidenciar una realitat força contrària. Per altra banda, les persones migrants i refugiades només tenien informació parcial sobre aquestes polítiques, i la decisió sobre on partir sovint es feia durant el trajecte migratori, amb l'objectiu principal de salvar les seves vides i assegurar el seu futur.

La reproducció de la narrativa de "crisi" es va instrumentalitzar a partir de la marginalització de les persones migrades i la "il·legalitat" per decret. Es va implementar **l'externalització de la política europea d'asil**, amb una mirada molt a curt termini basada en el control i la regulació de fluxos cap a l'exterior. Segons aquesta **visió securitària** de preservar la seguretat per sobre de tot, calia un control i un tancament de fronteres a nivell interior, i una externalització de responsabilitats als països limítrofes amb la Unió Europea, amb l'objectiu d'impedir l'arribada de noves persones. A aquests últims, els anomenats "països de trànsit", se'ls va aplicar polítiques de condicionalitat. La lògica d'aquestes polítiques era jugar un rol determinant en impedir que les persones arribessin a Europa i es quedessin en aquests països de trànsit, via la integració d'aquestes en el seu mercat de treball, a canvi d'obtenir grans quantitats d'ajuda internacional per al desenvolupament.

L'aplicació de la següent visió va comportar diferents conseqüències. La primera va ser una forta ampliació del mandat i del pressupost de FRONTEX³, passant d'òrgan consultiu per als estats a jugador actiu en el terreny, per exemple, en matèria de coordinació d'operacions de cerca i captura. La segona, que el tancament i protecció de les fronteres va incrementar la precarització i la vulnerabilitat de les persones migrades. Tant les que ja es trobaven en el territori, en una situació d'estancament en camps de refugiats, com les que intentaven arribar buscant noves vies més perilloses o il·legals, caient més fàcilment sota el control de màfies o de xarxes de tràfic de persones. La tercera, una obsessiva diferenciació entre les categories "refugiats" i "migrants econòmics", que va anar dibuixant una jerarquia racialitzada en utilitzar el país d'origen per considerar el mèrit o no a l'estat de refugiat. En últim terme, això va derivar en la lògica de la "necropolítica", l'exercici del poder social i polític per dictar com algunes persones poden viure i com d'altres han de morir, incloent-hi, per exemple, les respostes vers els migrants que morien al mar. I la quarta, l'externalització de responsabilitats cap als països de trànsit i d'origen, els quals, ja immersos en un context de crisi, van incrementar la seva inestabilitat. Per exemple, el cas del Níger o del Sudan, o fins i tot la creació de les condicions per al mercat d'esclaus a Líbia.

---

³ L'Agència Europea de Fronteres i de Guàrdia Costera.

Aquesta visió securitària defensada des de la Unió Europea i aplicada pels seus estats membres, tot i que amb diferències notables quant a la seva duresa, va conviure paral·lelament amb una segona visió més humanitària. Portada a terme per organismes no governamentals (ONG) i la societat civil, que es va basar en l'obligació moral de rescatar persones en situacions d'extrema vulnerabilitat. Si més no, malgrat la utilització del lema "salvem vides" (*#savinglives*), l'acció de rescat no va anar més enllà perquè no va implicar una voluntat d'acollida ni d'integració per part de la majoria d'estats.

La contínua aplicació d'aquesta política sis anys després s'ha demostrat més que ineficient perquè no s'ha ajustat a l'evolució de la realitat. Si bé el 2015 va representar el punt àlgid en arribades de persones migrades, amb una xifra al voltant de 1.600.000 persones, posteriorment no va parar de reduir-se fins a un 89% el 2018, equivalent a unes 116.647 persones segons les Nacions Unides. I si bé és important i desitjable que hi hagi un control per tal de preservar la seguretat del territori, l'esforç polític, econòmic i social va preferir ignorar una situació molt més preocupant: la gestió de totes aquelles persones que s'anaven trobant estancades i marginalitzades en camps de refugiats, i en condicions d'absoluta precarietat i vulnerabilitat. Aquesta autèntica crisi va ser i continua sent un exemple d'enorme irresponsable política. De les gairebé 1.600.000 persones que van arribar el 2015, 1.255.640⁴ van sol·licitar la protecció d'asil als diferents estats membres, però només 333.350 van acabar rebent protecció⁵. L'EUROSTAT calcula que des de 2014 els estats membres han rebut 3,6 milions de sol·licituds d'asil, però només 1,8 milions han resultat finalment en protecció legal. De fet, per a finals de 2018 han estat rebutjades 878.600 sol·licituds. Així, la ràtio mitjana europea de rebuig a les sol·licituds d'asil s'ha gairebé duplicat en tres anys, sent el 2016 del 37% i el 2019 del 64%.

La clara vulneració de drets humans que des de la Unió Europea s'ha anat permetent ha suposat, en primer terme, un repte majúscul per la credibilitat del projecte europeu i dels seus valors fundacionals, tant des de l'òptica de la seva ciutadania com també internacionalment. I, en segon terme, també un desencant vers les organitzacions internacionals. Per a Sigona, aquestes també van adquirir part de la culpa i responsabilitat. Van ser tolerants cap aquesta gestió, en tant que la migració ha esdevingut un punt de negociació crucial en les relacions nord-sud.

---

⁴ (2016, 4 de març). Recuperat de <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-AP-EN.pdf/790eba01-381c-4163-bcd2-a54959b99ed6>

⁵ (2016, 20 d'abril). Recuperat de <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7233417/3-20042016-AP-EN.pdf/34c4f5af-eb93-4ecd-984c-577a5271c8c5>

Amb aquesta imatge més global, l'autor va afegir que el gran debat que resta és en relació amb la competència i la responsabilitat de la gestió de la situació, que, en definitiva, no va estar mai clar sobre quin actor requeia. Era una qüestió que únicament els estats afectats, de forma singular, havien d'intentar solucionar? Era una crisi europea en tant que estaven creuant territori europeu? O bé era una situació global tal com les Nacions Unides promovien? Fos de qui fos la responsabilitat, que continua sent indeterminada, la idea d'establir qui és responsable de les noves arribades és crucial atès que defineix la forma com es respon: qui som nosaltres i a qui volem dins d'aquest "nosaltres".

Segon cas d'estudi: El Brèxit i la mobilitat dins de la Unió Europea

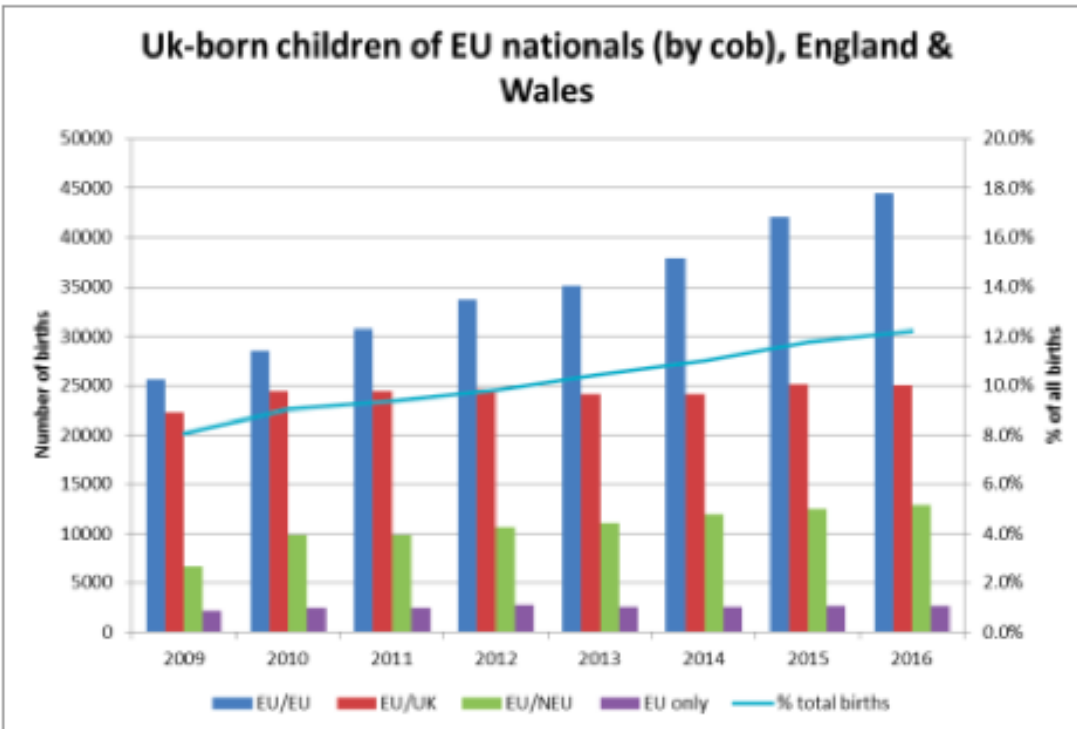
Segons Nando Sigona, gran part del projecte de la Unió Europea es basa en la idea de crear un sentiment d'identitat pan-europea, materialitzat a través de la segona generació de famílies europees nascudes arreu. En aquest sentit, malgrat que el Regne Unit històricament hagi defensat una posició escèptica o reticent vers aquest projecte o identitat europea, el cert és que, segons l'autor, Londres pot ser considerada la capital de la Unió Europea. Només a la ciutat hi viuen prop d'un milió de persones provinents dels 27 estats membres, i al país hi viuen uns tres milions i mig. El fet que totes aquestes tinguin perfils socioeconòmics molt diferents suposa que tant la ciutat com el país han estat sempre oberts a l'acollida, i a més han permès a persones provinents d'entorns o grups minoritaris una fàcil adaptació.

El 26 de juny de 2016, un cop celebrat el referèndum sobre la permanència del Regne Unit dins la Unió Europea i obtingut el resultat favorable a la sortida, la mobilitat dins de la Unió Europea va esdevenir l'eix principal i conductor dels canvis en la demografia del país. Per tal d'argumentar-ho, Nando Sigona va col·laborar en un programa fundat per l'European Economic Research Council, anomenat "EU families & Eurochildren in Brexiting Britain⁶". El programa pretenia esbrinar com aquest divorci en el panorama polític-estatal, després de quaranta anys de pertinença a la Unió Europea, afectaria les famílies europees, i en especial la segona generació de ciutadans. És a dir, què significava ser europeu en un moment en què el Regne Unit ja no en seria part.

---

⁶ EU families & Eurochildren in Brexiting Britain (2019). *EU families & Eurochildren in Brexiting Britain* [online]. Accessible a: <https://eurochildren.info/> [Recuperat el 23 de novembre de 2019].

Figura 1. Percentatge de naixements al Regne Unit segons les nacionalitats dels pares entre 2009 i 2016

L'eix vertical esquerra representa el nombre de naixements de la Unió Europea, al país, en termes absoluts. L'eix vertical dret representa el percentatge d'aquests naixements sobre el nombre total de naixements al país. A l'eix horitzontal s'hi pot observar, d'esquerra a dreta: 1) EU/EU: els dos pares han nascut a la UE; 2) EU/UK: un ha nascut a la UE i l'altre al Regne Unit; 3) EU/NEU: un ha nascut a la UE i l'altre fora de la UE; 4) EU only: només un pare de la UE està registrat. Font: Office of National Statistics.

La investigació es va centrar en el present i futur d'aquelles famílies que són mixtes, és a dir, que com a mínim un dels membres del nucli familiar prové d'algun altre estat membre, que el 2016 representaven un 12% de la població (figura 1). Després d'entrevistar 175 famílies de tot el país de perfils socioeconòmics de tot tipus, la primera gran conclusió que van extreure va ser que la població se sentia frustrada amb el propi projecte polític d'integració i amb la identitat pan-europea que s'havia anat desenvolupant.

En aquest sentit, es confirma una mala gestió, com també va succeir durant la crisi de refugiats, de les polítiques de les emocions, o el com gestionen i responen a les expectatives de la població. De nou, els criteris que s'utilitzen per definir la "inclusió" o "exclusió" són extremadament

rellevants, en tant que condicionen la definició sobre qui volem integrar, qui volem que sigui part d'aquest "nosaltres" i, per tant, qui volem que esdevingui nacional.

En el cas del Brèxit, això va significar una diferència en el tractament i en les respostes de les persones que provenien d'estats membres antics o d'estats membres nous, i també d'estats fora de la UE. Una diferència que Sigona va clarificar que ja existia abans, simplement que arran del Brèxit es van fer més evidents les estratificacions que existien entre aquests grups, les jerarquies i els privilegis segons la intersecció entre posició (*positionality*⁷) i origen ètnic. De baix cap a dalt, casos com els de les famílies d'ètnia gitana rebel·len com es continua exclouent sistemàticament grups socials concrets en el procés de naturalització⁸, ja que esdevenir nacional no és a l'abast de tothom. En primer lloc, perquè és un procés costós econòmicament. En segon lloc, perquè cal passar un test online que requereix un nivell educatiu relativament alt. I, en tercer lloc, perquè també depèn de quant temps s'ha viscut al país. També cal citar el cas de les famílies mixtes on un membre de la parella prové d'un estat membre antic (UE-15) i l'altre d'un estat membre nou (UE-10) o no-UE. Per a aquestes famílies, la situació també rebel·la escenaris diversos en relació amb el tracte i les estratègies. De manera general, els nacionals de països UE-15 tendien a demanar la residència permanent, mentre que els nacionals de la UE-10 o no-UE preferien la via de l'adquisició de la nacionalitat, per poder-se assegurar a ells mateixos i a la seva descendència els drets i llibertats de la ciutadania britànica. Amb el Brèxit, aquesta situació canvia i es posa en evidència el debat sobre si la naturalització és l'esglaió final del procés d'integració com sostenen algunes veus. Per a bona part dels nacionals UE-15, el Brèxit suposa una disjuntiva, i mentre alguns aposten per sol·licitar la nacionalitat (per garantir el dret de vot), la majoria ha optat per continuar amb la residència permanent o marxar del país (figura 2). Per als nacionals no-UE, en canvi, s'observa un increment molt significatiu de les aplicacions per obtenir la ciutadania.

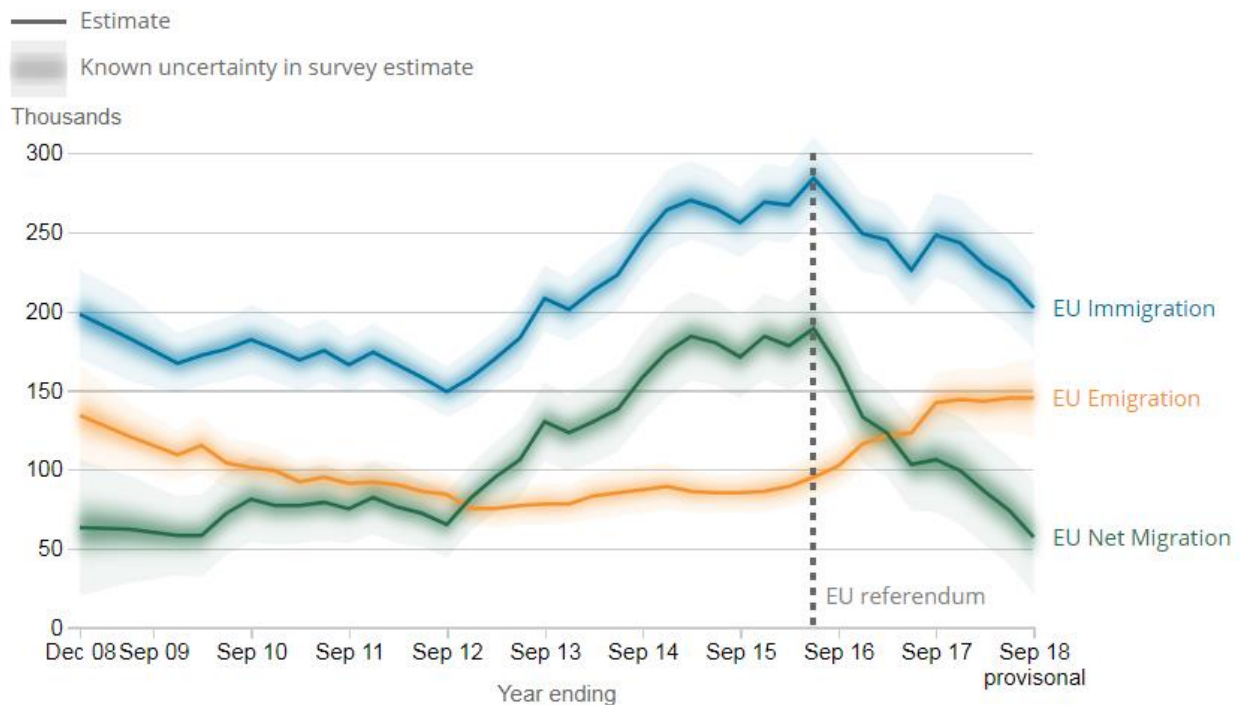
Es veu així la dimensió geopolítica del Brèxit, i com la ciutadania europea ha vist com les fronteres canvien de significat i, sense moure's, passaven de ser ciutadania europea a ser població immigrada. Les polítiques de les emocions i les expectatives d'aquestes famílies han jugat un paper clau. Davant de la por de creure que les famílies haurien de separar-se forçosament i que perdrien molts dels drets que havien adquirit pel fet de ser europeus, sumat a la pèrdua de confiança en l'estat, la ciutadania va activar mecanismes de resposta que disten molt d'un procés de naturalització i d'integració no forçat. Al mateix temps, després del referèndum s'observa un

⁷ Concepte que fa referència al context polític i social que crea i determina la teva identitat.

⁸ Procés en què una persona esdevé nacional del país.

decreixement molt significatiu de la migració neta pertanyent de la UE, és a dir, un decreixement de la immigració i un creixement de l'emigració (figura 2).

Figura 2: El Brèxit i la mobilitat estimada intra-UE, desembre 2008 - setembre 2018

Font: Office for National Statistics - Long Term International Migration.

En conclusió, el Brèxit també suposa un altre cas de redefinició de fronteres d'aquesta "comunitat imaginada". En similitud amb la crisi de refugiats, el sorgiment i la gestió del divorci, que no té precedents dins de la Unió, ha seguit posant en evidència les tensions en el projecte europeu com a "comunitat imaginada". En ambdós casos, les persones i la ciutadania afectada han vist, de forma molt frustrada i brusca, com s'esvaïa la possibilitat d'entrar o seguir formant part d'aquest futur polític. I això, al seu torn, suggereix que la perspectiva que s'ha d'adoptar ha de ser necessàriament més holística. En aquest procés de migració i d'integració, cal fixar-se conjuntament tant amb els macro factors geopolítics i les transformacions en el context, com en la pertinença. És a dir, en la definició de les estructures d'oportunitat dins de les quals s'espera que s'integrin els diferents subjectes.

La governança de les nostres societats: el model intercultural com a resposta?

La situació explicada en l'apartat anterior ens remet a un escenari posterior de governança global que necessàriament ha de ser diferent a la ja posada en pràctica en el passat. Urgeix un canvi d'enfocament que tingui en compte, en primer terme, la importància de la geopolítica i de com de diferent opera el poder a l'hora de construir, deconstruir o traçar relacions més enllà de la persona i la societat. En un futur s'estima que les desigualtats creixeran depenent de la incapacitat de proveir equitat d'oportunitats a les persones que parteixen de situacions d'exclusió social real, siguin quins siguin els motius. Conseqüentment, les noves respostes que es tracin haurien d'adoptar inevitablement una **mirada interior i a llarg termini**, sota el prisma d'aconseguir una veritable integració i cohesió d'aquest "nosaltres". Una perspectiva d'integració que adopta una visió estructural lligada a la construcció de les nostres societats, canviant i diverses, amb la intenció de desmuntar les visions nostàlgiques-clàssiques dels estats culturalment homogenis. Això engloba la combinació de tres perspectives; la percepció de la integració dins del sistema legal, per tant sobirania de drets i estatus legal de la persona; la integració socioeconòmica en el mercat de treball i els principals espais de contacte social, per tant si segueix procediments similars a la resta de la població o no; i la integració cultural-emocional, que implica una perspectiva més estructural lligada als sentiments i valors.

Segons Sigona, la integració es pot entendre com una reunió de diferents actors els quals, formant part de la mateixa societat, regió, etc., estableixen aliances temporals per un interès específic. En aquest sentit, adoptar aquest model d'integració significa anar cap a una **integration assemblage**, que es defineix com un ventall dinàmic de polítiques, pràctiques, actors i xarxes que operen en múltiples escales (des del nivell hiperlocal fins al transnacional) i intervenen per definir les condicions en què les persones migrades s'estableixen en una nova societat. Aquestes, al seu torn, detalla que es troben caracteritzades i influenciades per cinc aspectes concrets. El primer és l'estructural, produït per les dinàmiques de la globalització neoliberal. El segon és geopolític, modelat per les relacions de poder canviant i les polítiques de fronteres, tant internacionals com hiper-locales. El tercer és el polític-interaccional, modelat per la visió hegemònica del "nosaltres" i "ells" i com s'operacionalitza en un espai i temps específic. El quart és el personal, que modela i transforma les possibilitats i oportunitats de vida per a les persones migrades, els seus descendents i les comunitats locals. I el cinquè és contingent i temporal, ja que sorgeix de la trobada o col·lisió d'elements diferents.

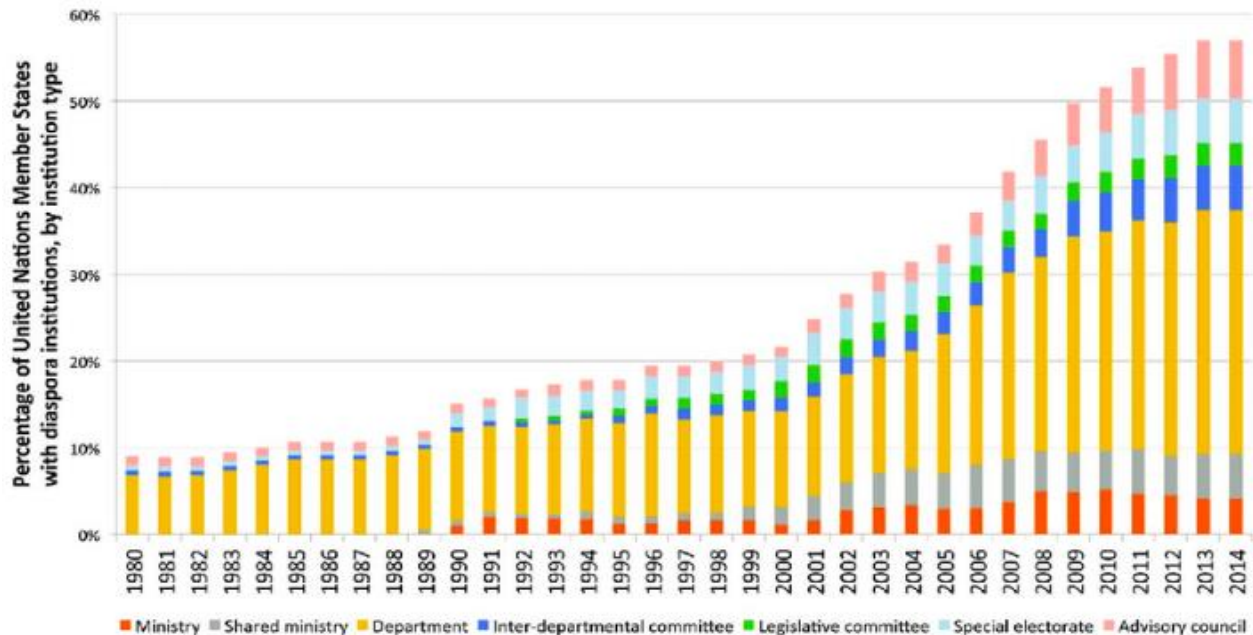
El Consell d'Europa i posteriorment la Unió Europea s'han referit al concepte d'*integració* com un procés bidireccional i, més recentment, com un **procés a tres bandes**. En el replantejament dels mecanismes i els instruments, aquesta dimensió següent implica un diàleg i procés de negociació que no s'acaba mai, que és dinàmic i relacional, no només entre **migrants-societat**, sinó també entre **país d'origen-país d'acollida**. El procés a tres bandes significa, per tant, la relació entre migrants, societat d'acollida i el rol del país d'origen. Al mateix temps, però, aquest procés és reversible, tal com posteriorment s'explica en el cas del Brèxit.

Sigona va explicar que durant els últims trenta anys en molts països del món s'han creat **institucions diàspora**⁹, en forma de ministeris o departaments, esdevenint un tret comú i prioritari en la vida política exterior de gairebé el 60% dels països (figura 3). La globalització de les nostres societats, en conjunció amb una millora i un augment dels mitjans de transport, ha suposat un augment sense precedents dels fluxos migratoris cap a totes les parts del món. Així, la migració ha passat de ser percebuda únicament com un fet relacionat amb les polítiques d'immigració, a un fet de governança global, que porta intrínsec el desenvolupament de nous patrons de sobirania i ciutadania nacional i transnacional, així com noves formes de construcció de la identitat personal a partir de noves col·lectivitats (Center for Migration Studies, 2014).

---

⁹ Per diàspora s'entén el conjunt de pobles o comunitats d'un mateix origen o una mateixa condició establertes en diferents països.

Figura 3: L'auge d'institucions diàspora

Percentatge d'estats membres de les Nacions Unides amb oficines formals per a les persones migrants i els seus descendents, per tipus d'institució, 1984-2014. Font: Nando Sigona, Fundació Catalunya Europa.

En tot aquest procés, els països d'origen s'han vist fortament interpel·lats a influir positivament en aquest procés d'assentament de la seva població a altres països, amb l'objectiu de mantenir-hi una major connexió. Més enllà del simple i tradicional servei de facilitar l'enviament de remeses de l'exterior cap al propi país, aquesta **tercera dimensió del procés d'integració** els crida a participar de tres maneres. La primera, a través de la preparació prèvia abans que les persones marxïn, per facilitar i assegurar la integració (per exemple, oferint cursos d'idiomes). La segona, recolzar aquestes persones un cop es troben fora del país (per exemple, a través de les ambaixades) oferint mecanismes de connexió de forma que les persones migrades puguin esdevenir actors principals en la definició de les polítiques exteriors del país d'origen, així com de polítiques pacífiques i favorables al diàleg i convivència amb la societat i el país d'acollida. En últim terme, tot facilitant la tornada temporal o definitiva d'aquestes persones, les quals porten amb elles un major coneixement i experiència que poden enriquir el país (per exemple, a partir de crear oportunitats laborals que ofereix bones condicions que puguin atraure'ls i motivar-los a traslladar-se).

Seguint amb el procés, el rol dels països i les societats d'acollida és l'altra part fonamental de la qüestió. El primer pas que s'apunta és la necessitat d'articular una **nova narrativa** que no només contraresti sinó que ni tan sols doni peu a discursos contraris a l'acollida de noves persones. Aquesta, doncs, ha de deixar de centrar-se en un col·lectiu específic per tal de dirigir-se, interpel·lar i incloure tothom que forma part d'aquesta societat. I la forma de fer-ho passa necessàriament per desmuntar els mites pre-establerts sobre els comportaments, les actituds o els avantatges o desavantatges d'uns i altres. Entendre que hi ha d'haver un principi d'igualtat d'oportunitats i respecte de les diferències, però encara és més important fomentar i impulsar tots aquells aspectes que ens uneixen i que volem preservar en una societat integrada. Entendre que les diferències culturals i socioeconòmiques no són mancances sinó oportunitats a convertir en beneficis. De fet, en relació amb el mercat de treball, Sigona subratlla que hi ha molts estudis que mostren com la població migrant en molts països tendeix a ser més emprenedora que la població d'acollida. Per tant, no només és un fet de competir per les oportunitats laborals sinó que contribueixen a crear-ne de noves, i això és un aspecte fonamental a tenir en compte.

En conclusió, parlar de la governança d'aquesta diversitat implica decidir quin tipus de relació es decideix establir entre els països d'origen i els països d'acollida, i entre les persones migrants i la societat. El context actual global es defineix per un procés de globalització creixent, que porta a una major interdependència i interconnexió. Tenint en compte que d'aquí al 2050 l'evolució demogràfica natural d'Europa exigirà la vinguda massiva de més població, es dedueix que cal treballar i cooperar perquè les polítiques migratòries que es duguin a terme propiciïn un escenari en què totes les parts puguin veure's beneficiades.

Reajustament geopolític de la governança: el nivell de competència i les ciutats com a actors polítics nous

La crisi de refugiats de 2014 i en menor mesura també el cas del Brèxit suposen un abans i un després pel que fa el tractament de les polítiques migratòries, perquè representa afrontar el dilema com a multi-dimensional i multi-escalar. És a dir, un afer que és local i mediterrani, que és europeu, però que sobretot és global, i en què intervenen dimensions geopolítiques, ideològiques, econòmiques, culturals, etc. L'escenari, per tant, és el de la **redefinició geopolítica de la governança**.

El nivell de competència i la rendició de comptes: les ciutats globals com a actors polítics nous

Si s'observen les respostes que van donar-se a **nivell internacional**, Sigona va destacar la creació i aprovació del *Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration (GCM)*, el 19 de desembre de 2018. Tot i que es tracta de directrius amb caràcter no-vinculant, representa el primer acord intergovernamental en el marc de les **Nacions Unides**. Pretén cobrir “totes les dimensions de la migració internacional de manera holística i comprensiva”, i compta amb un suport global absolut. Al mateix temps, és una eina molt útil perquè inclou un menú de recomanacions àmplies i molt diverses. Dona als estats l'espai i la flexibilitat suficient perquè, tenint en compte les pròpies realitats migratòries i les capacitats locals, apliquin polítiques públiques que permetin afrontar els reptes més urgents al voltant de la migració. Tot i que encara es troba en procés d'aplicació, l'acord posa molt d'èmfasi en la necessitat d'introduir nous actors que treballin conjuntament amb l'estat, amb l'objectiu de facilitar la implementació d'iniciatives i polítiques. Així, a partir de potenciar el rol de les **autoritats locals** en la gestió diària de les persones que viuen a les ciutats, del **sector privat** i del món empresarial en la promoció de la integració en el mercat de treball, i de les **xarxes ciutadanes** en l'acollida i integració sociocultural, es creu que s'afavoreix una societat molt més equitativa. Si més no, malgrat la valoració positiva d'aquesta iniciativa a nivell internacional, Sigona va mencionar que hi ha una greu **absència de rendició de comptes**, perquè senzillament no es determina qui és el responsable directe de la gestió de la migració. Ni les Nacions Unides ni cap estat té competències per intervenir ni obligar altres estats a fer res en aquesta matèria.

Si ens movem a l'àmbit **europèu**, l'autor va insistir en la principal paradoxa que s'experimenta a la Unió Europea, amb una contradicció total entre la realitat migratòria que arribava i el discurs de les elits polítiques. Els estudis demogràfics ens indiquen que la població natural europea decreix a marxes forçades perquè no hi ha nous naixements que superin el nombre de defuncions, i que per al 2050 això es traduirà en una mancança de cent cinquanta milions de persones actives en el mercat laboral. Aquesta projecció futura, que ja és una realitat del present, exigeix treballar per incrementar aquesta taxa d'activitat, que si bé una petita part es pot trobar en la incorporació de més dones o en la pujada de l'edat de jubilació per sobre dels 65 anys, la major part es troba en la immigració. Si més no, tenint en compte aquesta premissa, què és el que ens comuniquen les **14 directives europees** que aproven els estats membres a partir de 2014 en matèria d'immigració? Un discurs securitari totalment focalitzat en la gestió dels fluxos migratoris i el control de fronteres cap a l'exterior, i amb una absència impactant a referències a

la integració i a la coexistència de la població migrada que ja es troba i/o viu a la Unió Europea, i que representa entre cinquanta i setanta milions de persones.

Quan es parla de la mala gestió del problema a nivell institucional europeu, també s'hi inclou l'**absència de rendició de comptes** i la no assumptió de responsabilitats per les violacions de drets humans comeses i que encara avui perduren. En primer lloc, perquè des d'un primer moment la responsabilitat de la gestió i les respostes a la migració van externalitzar-se forçosament vers altres països. I en segon terme, perquè la UE no va poder obligar els estats membres a complir les directives que s'aproven. Cadascun d'aquests estats membres, regits per governs nacionals amb ideologies molt diverses, les va anar aplicant de forma molt diferent, conformant finalment un escenari en què la recepció i repartició d'aquestes persones era profundament desigual entre països.

Així, l'evolució de les polítiques des de l'**àmbit estatal** van anar més o menys en conjunció amb les directrius i els mandats que venien des de la UE. La visió securitària va aplicar-se amb diferent duresa depenent dels estats, mentre que el compromís de repartir i acollir proporcionalment les persones que anaven arribant va ser un absolut fracàs. En el cas d'Espanya, el seu discurs va ser variable en el temps. Malgrat pronunciar discursos menys agressius vers els actors humanitaris, tampoc va complir amb les quotes d'acollida a què va comprometre's, ni va permetre que les ONG poguessin atracar a ports espanyols.

Tota aquesta situació, per a Nando Sigona, va representar una manca profunda de coneixement, per part de les elits europees i governants nacionals, de la realitat social del territori. Nando va indicar que la via a seguir seria, en primer lloc, la **producció d'alternatives realistes i legals per a la immigració irregular, amb l'objectiu d'assegurar un control i una millora de la gestió dels fluxos migratoris massius**. I, en segon lloc, l'**adopció de la perspectiva intercultural** per a la gestió de la diversitat de la societat.

Davant de la problemàtica real de determinar la competència i exigir la rendició de comptes de la gestió del fenomen migratori tant a nivell global com a nivell estatal, Nando Sigona va indicar que **s'ha de reorientar l'espai polític seguint la lògica de "pensar globalment però actuar localment"**. Cal generar una alternativa de relació i coordinació institucional que es trobi molt més propera al ciutadà, i des de la qual sigui molt més fàcil proposar, implementar, gestionar i, en darrer terme, avaluar i rendir comptes. En aquest sentit, per a l'autor és clau explorar i investigar el rol de les ciutats en la governança de la diversitat, en el disseny i la implementació

de polítiques d'integració, ja que són les destinacions primàries de les persones migrants, i on més ràpid ocorre el procés de superdiversificació. És a dir, **reorientar l'espai polític generant una alternativa de relació política entre el ciutadà i les institucions, des del nivell estatal al nivell urbà**. Una transició que, al seu torn, exposa el repte de com equilibrar els diferents enfocaments i les diferents competències legals i de finançament dels propis estats i de les ciutats.

Per tant, en aquest debat sobre la competència i la governança, per a Sigona és clau introduir-hi la perspectiva de la urbanització. El creixement poblacional del present i del futur es preveu que continuï sent desigual a nivell de distribució geogràfica, trobant uns territoris molt despoblats i uns altres excessivament poblats. Es calcula que la majoria dels moviments migratoris que s'esdevindran seran a nivell intern de cada país, però que també serà molt significativa la mobilitat internacional. Així, la previsió és que per al 2030 el 9% de la població mundial es trobarà concentrada en aproximadament només quaranta-una ciutats. Aquestes esdevenen nous espais urbans i globals, on es viu una demografia que és extremament diversa i canviant, alhora que espais més despolititzats, des d'on interpretar i practicar una "ciutadania" com a desparellada de la "nacionalitat", de l'estat. Aquests **nous escenaris de contestació permeten a la massa crítica expressar-se més fàcilment i exigir el trencament de l'estatus quo a partir de la re-articulació de drets i l'obtenció de més sobirania per a la ciutadania, així com per poder reclamar una rendició de comptes més efectiva**. Una major sobirania que implica la capacitat de garantir l'èxit de les polítiques públiques, iniciatives, programes i accions que es decideixin implementar, i que s'aconsegueix si s'és capaç de traçar solucions i indicadors que millorin la vida de la seva ciutadania, tant de la que ja hi és present com de la que ve de nou.

Propostes per a la implementació de la perspectiva intercultural

En aquest apartat no només s'exposen les propostes plantejades per Nando Sigona, sinó també totes aquelles aportacions de les persones assistents a la sessió de treball en la qual va participar. En un context de globalització i de grans transformacions en les nostres societats, així com de gran descontentament i pèrdua de confiança cap al propi sistema polític, cal que les administracions públiques demostrin que continuen sent un actor imprescindible per a la governabilitat.

Per a Gemma Pinyol, moderadora d'aquesta primera sessió, **l'èxit de la integració socioeconòmica se centra en polítiques d'inclusió que vagin lligades intrínsecament a la ciutadania i al sentiment de pertinença, alhora que entenguin i tractin les especificitats de cada comunitat**. Polítiques públiques que potenciïn tot allò que com a societat integrada compartim,

a partir de proveir drets i serveis des d'un plànol d'**equitat d'oportunitats**, però sempre tenint en compte com les diverses desigualtats operen en el dia a dia de les societats. Al mateix temps, és crucial que hi hagi una alineació teòrica i d'actuació entre tots els nivells d'institucions i entitats del territori en qüestió.

A nivell més general, les diferents intervencions de les persones assistents van fer èmfasi en la importància d'adoptar un enfocament molt més estructural i de futur, que busqui crear les condicions necessàries per afavorir la integració. D'entre els aspectes que es van comentar, es destaca: 1) la creació d'un sentiment d'identitat pluralista, 2) la integració política de les persones migrants i 3) la integració econòmica en el mercat de treball.

La creació d'un sentiment d'identitat pluralista

El primer pas que s'indica és la importància d'afavorir un canvi en l'imaginari col·lectiu de les nostres societats, que concebi la diversitat com una oportunitat a convertir en benefici individual i alhora col·lectiu. En aquest sentit, els esforços principals han de venir des dels representants polítics i les administracions públiques. Alguns exemples són:

- Generalitzar una nova narrativa per part dels líders polítics i socials que abraci el pluralisme cultural i la complexitat de les identitats, acompanyada **d'accions simbòliques que enalteixin l'orgull i l'apreciació a la diversitat**.
- Impulsar **legislacions, programes i iniciatives** des de l'administració pública, amb l'objectiu d'explicar a la població d'acollida el **potencial de la diversitat** en el desenvolupament local, i **combatre** així els **estereotips** al voltant de la immigració.
- Repensar els **continguts dels currículums educatius** per tal que reflecteixin la diversitat existent en la societat, des de l'òptica de la convivència, la influència, la configuració i l'enriquiment a les pròpies societats d'acollida.

La integració política de les persones nouvingudes

El segon pas que s'indica és la importància d'assegurar un procés d'integració política molt més ràpid i efectiu, un debat encara poc madur a l'esfera pública. Tal com ja s'ha comentat, la naturalització esdevé un procés molt lent i molt costós i a vegades fins i tot forçat, que acaba exclouent sistemàticament molts col·lectius de poder gaudir dels serveis socials i dels drets polítics. Aquest fet sovint alimenta el sentiment de frustració i rebuig. Al seu torn, la diversitat tampoc no es veu representada a les institucions públiques, ni a través de la participació política

de la ciutadania, en espais formals i informals de presa de decisions, ni a través dels representants polítics. A més, també cal incorporar una mirada intercultural en l'ús de l'espai públic, amb l'objectiu de dissenyar i construir espais que permetin l'oportunitat de confluïr, interaccionar i crear conjuntament. Algunes iniciatives que busquen la integració política de les persones nouvingudes són:

- Procurar un **registre local**¹⁰ més **ràpid i eficient**, que permeti a les persones l'accés als diferents serveis socials segons les seves necessitats.
- Assegurar el dret a vot en totes les eleccions, en tant que afectats o beneficiaris de totes les polítiques implementades.
- Promoure la **participació política** i un procés de presa de decisions molt més **horitzontal i compartit**. Involucrar les persones d'orígens diversos afavoreix que el resultat final sigui més compartit i respectat, fruit de múltiples visions que s'enriqueixen mútuament. Això vol dir que les institucions públiques, els partits polítics i les associacions han d'incentivar i treballar per incorporar persones d'origen divers. Paral·lelament, també han de fomentar la seva participació en espais polítics formals (eleccions, consultes, grups de treball municipals), com en d'altres més informals (reunions, manifestacions, assemblees).
- Visualitzar persones diverses amb rols d'importància, amb càrrecs i responsabilitats, per afavorir el **sentiment de representació** i propiciar una major implicació en el sistema polític. Exemples de diversitat serien, en el cas del Regne Unit: l'Alcalde de Londres, Sadiq Khan, d'origen pakistanès; o l'Assemblea de Londres amb un 28% de membres d'origen divers. Per contra, al Parlament de la UE les minories estan més subrepresentades, amb només el 5% dels membres provinents de minories ètniques. La diversitat ha de ser present en els diferents sectors de la societat, educació, sanitat, mitjans de comunicació, cossos de seguretat, etc.
- Planificar l'**espai públic** de forma que, de per si, no condicioni l'exclusió sistemàtica de certs segments de la població.
- **Habilitar espais i generar situacions i oportunitats** que permetin una **interacció profunda** i la **co-creació**, amb l'objectiu de construir **confiança, cohesió i solidaritat**. Ser conscients del potencial creatiu d'un entorn divers com les xarxes d'associacions, plataformes o iniciatives ciutadanes: culturals, educatives, de lluites socials, etc.

¹⁰ En el cas d'Espanya la normativa exigeix el padró municipal.

La integració econòmica en el mercat de treball

El tercer pas que s'indica és el treball conjunt per a la plena consecució de la integració de les persones migrades en el mercat de treball i les dinàmiques econòmiques, des d'un plànol d'igualtat respecte de la població d'acollida. No conèixer la llengua, no conèixer el funcionament del mercat ni les demandes, no tenir un títol acadèmic o no poder-lo convalidar en el país d'acollida són alguns exemples que suposen situacions de desigualtat a l'hora de poder accedir a llocs de treball. Per aquests mateixos motius, sovint les persones migrades ocupen llocs més precaris, de baixa remuneració i alta temporalitat. Per tal d'evitar que aquesta desigualtat es perpetui a la segona i tercera generació de persones migrants, i afavorir i permetre'n la integració econòmica i social, cal que s'impulsi un treball conjunt entre el sector públic i el sector privat. En la mateixa direcció, cal apostar per narratives i accions favorables:

- Promoure, de forma conjunta entre estat, patronals i sindicats, **discursos normalitzadors sobre la immigració**, on s'expliqui els beneficis en l'increment de la producció i en la reducció de l'atur.
- **Implementació de polítiques i regulacions redistributives**, fruit de processos de negociació col·lectiva, que mirin de **revertir** les situacions de **precarietat i inestabilitat laboral** que afecten en major mesura les persones nouvingudes. En alguns països amb mercats de treball més desestructurats, com poden ser Espanya o Grècia, les persones migrades acaben ocupades en espais que la pròpia població local rebutja. En canvi, a altres països amb mercats de treball més estables i polítiques laborals molt més efectives, com pot ser Alemanya, les persones migrades i els seus descendents ocupen llocs de lideratge i/o competeixen en el mercat de treball en condicions d'igualtat.
- **Potenciar els perfils emprenedors i innovadors** a partir d'iniciatives públiques i processos de selecció empresarials amb perspectiva intercultural. Moltes investigacions mostren com la població migrada acostuma a ser més emprenedora que la local, essent una clara inversió per al progrés de l'economia del territori.
- Gestionar la integració des del sector empresarial, en tant que l'empresa pot seleccionar el país d'origen dels treballadors de manera planificada. Això s'aconsegueix estudiant en profunditat el mercat de treball del territori, tenint en compte les seves debilitats, fortaleses, amenaces i oportunitats. A través del treball conjunt amb països d'origen, utilitzar el Big Data per definir i **seleccionar perfils concrets de persones treballadores** que compleixin amb les exigències del mercat de treball del país d'acollida. L'experiència

d'altres països demostra com això suposa una eina preventiva¹¹ molt eficaç, en tant que genera una situació de guany per a ambdues parts. En primer lloc, perquè promou una arribada de persones quantitativament responsable. I, en segon lloc, perquè qualitativament no desestructura l'organització socioeconòmica del país i permet o **assegura una major viabilitat d'absorció i d'integració** d'aquestes persones migrades en el sistema.

Conclusions

Per a Nando Sigona, per gestionar de la diversitat és vital definir primer el concepte d'integració, així com establir com la podem mesurar. També va destacar el fet de tractar la diversitat de manera transversal. És a dir, promovent la igualtat d'oportunitats tenint en compte l'accés a l'educació, al mercat de treball, a l'habitatge, a l'ús de l'espai públic, etc., i tenint en compte tots els grups minoritaris, inclosos els menys estudiats.

---

¹¹ Forma part de la iniciativa "Global Skills Partnership", creada per l'Organització Internacional de la Migració (IOM), l'Organització Internacional del Treball (ILO), la UNESCO, l'Organització Internacional dels Treballadors (OIT) i la Confederació Internacional dels Sindicats (ITUC). L'objectiu és mobilitzar l'experiència tècnica de totes aquestes organitzacions per ajudar els governs, les empreses, els treballadors i els sindicats, les institucions educatives, els professionals i altres actors d'interès a desenvolupar i reconèixer les aptituds dels treballadors migrants, i contribuir així a generar resultats sostenibles en els mercats de treball, una migració regular que pugui progressar en la seva carrera i la millora de la productivitat i la retenció del talent.

Referències

Browning, S.; Uberoi, E. (2019). *Ethnic diversity in politics and public life*. [online] Researchbriefings.parliament.uk. Accessible a: <https://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/SN01156> [Recuperat el 3 Des. 2019].

Center for Migration Studies (2014). *Diaspora Institutions and Diaspora Governance*. International migration review. [online] Estats Units: Center for Migration Studies, pp.180-207. Accessible a: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6462528> [Recuperat el 25 Nov. 2019].

Cuestionario del índice (2019). [PDF] Council of Europe. Accessible a: <https://rm.coe.int/ciudades-interculturales-cuestionario-del-indice-cuestionario-a-ser-co/native/168093793d> [Recuperat el 2 Nov. 2019].

Dubnow, S. (2019). *The Brief: EU reflects lack of diversity in membership*. [online] euronews. Accessible a: <https://www.euronews.com/2019/06/05/the-brief-eu-reflects-lack-of-diversity-in-membership> [Recuperat el 3 de desembre de 2019].

EU families & Eurochildren in Brexiting Britain (2019). *EU families & Eurochildren in Brexiting Britain*. [online] Accessible a: <https://eurochildren.info/> [Recuperat el 23 de novembre de 2019].

Eurochildren Brief Series (2019). [PDF] Eurochildren. *Uk-born children of Eu nationals in the Uk: Historical, national and local perspectives*. Accessible a: <https://eurochildrenblog.files.wordpress.com/2019/06/eurochildren-uk-born-children-of-eu-nationals-in-the-uk-historical-national-and-local-perspectives.pdf> [Recuperat l'1 de desembre de 2019].

Global Skills Partnership on Migration (2018). [PDF] International Labour Organization, p. 1. Accessible a: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---ifp_skills/documents/publication/wcms_653993.pdf [Recuperat el 2 de desembre de 2019].

Crawley, H.; Düvell, F.; Jones, K.; McMahon, S.; Sigona, N. (2016, novembre). Destination Europe? Understanding the dynamics and drivers of Mediterranean migration in 2015. *MEDMIG Final Report*. Accessible a: www.medmig.info/research-brief-destination-Europe.pdf [Recuperat el 15 de juliol de 2019].

Intercultural cities programme (2019). *Intercultural Cities: How it works?* [online] Accessible a: <https://www.coe.int/en/web/interculturalcities/how-it-works-> [Recuperat el 27 de novembre de 2019].

Migration Statistics Quarterly Report: February 2019 (2019, 28 de febrer). Accessible a: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/bulletins/migrationstatisticsquarterlyreport/february2019> [Recuperat l'1 de desembre de 2019].

Nearly 900,000 asylum seekers living in limbo in EU, figures show (2019, 25 d'agost). *The Guardian*. Accessible a: <https://www.theguardian.com/world/2019/aug/25/asylum-seekers-limbo-eu-countries> [Recuperat l'1 de desembre de 2019].

Pla Barcelona interculturalitat (n.d.). [PDF] Barcelona: Ajuntament de Barcelona, p. 3-5-6. Accessible a: https://ajuntament.barcelona.cat/dretdiversitat/sites/default/files/Pla%20BCN%20Interculturalitat_cat.pdf [Recuperat el 20 de novembre de 2019].

Population of the UK by country of birth and nationality: 2018 (2019, 24 de maig). Accessible a: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/bulletins/ukpopulationbycountryofbirthandnationality/2018> [Recuperat l'1 de desembre de 2019].

Red de Ciudades Interculturales (2018). Accessible a: <http://www.ciudadesinterculturales.com/la-reci-2/>. [Recuperat l'1 de desembre de 2019].

UNHCR/ACNUR. *Convención de Ginebra de 1951, El Estatuto de los Refugiados*. Accessible a: <https://eacnur.org/es/convencion-de-ginebra-de-1951-el-estatuto-de-los-refugiados> [Recuperat l'1 de desembre de 2019].

Eurostat. *Record number of over 1.2 million first time asylum seekers registered in 2015* (2016, 4 de març). Accessible a: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-AP-EN.pdf/790eba01-381c-4163-bcd2-a54959b99ed6> [Recuperat l'1 de desembre de 2019].

Eurostat. *EU Member States granted protection to more than 330.000 asylum seekers in 2015* (2016, 20 d'abril). Accessible a: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7233417/3-20042016-AP-EN.pdf/34c4f5af-eb93-4ecd-984c-577a5271c8c5> [Recuperat l'1 de desembre de 2019].

AMB LA COL·LABORACIÓ DE:

AMB EL SUPORT DE:

EN ASSOCIACIÓ AMB:

